ประโยค ป.ธ. ๓
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

แปล โดยพยัญชนะ

๑. สตฺถา ยถา โส อาคตการณํ น สรติ ตถา อกาสิ ฯ โส สตฺถุ สนฺติเก สาราณียํ ธมฺมกถํ สุตฺวา ปมุสฺสิ เคหํ ปวิฏฺฐกาเล สริตฺวา อหํ ภเณ มลฺลิกาย นิพฺพตฺตฏฺฐานํ ปุจฺฉิสฺสามีติ สตฺถุ สนฺติกํ คนฺตฺวา ปมุฏฺโฐ เสฺว ปุน ปุจฺฉิสฺสามีติ ปุนทิวเสปิ อคมาสิ ฯ สตฺถาปิ ปฏิปาฏิยา สตฺต ทิวสานิ ยถา โส น สรติ ตถา อกาสิ ฯ สาปิ สตฺตาหเมว นิรเย ปจิตฺวา อฏฺฐเม ทิวเส ตโต จุตา ตุสิตภวเน นิพฺพตฺติ ฯ กสฺมา ปนสฺส สตฺถา อสรณภาวํ อกาสิ ฯ สา กิรสฺส อติวิย ปิยา อโหสิ มนาปา ตสฺมา ตสฺสา นิรเย นิพฺพตฺตภาวํ สุตฺวา สเจ เอวรูปา สทฺธาสมฺปนฺนา นิรเย นิพฺพตฺตา ทานํ ทตฺวา กึ กริสฺสามีติ มิจฺฉาทิฏฺฐึ คเหตฺวา ปญฺจนฺนํ ภิกฺขุสตานํ เคเห ปวตฺตํ นิจฺจภตฺตํ หราเปตฺวา นิรเย นิพฺพตฺเตยฺย เตนสฺส สตฺถา สตฺตาหํ อสรณภาวํ กตฺวา อฏฺฐเม ทิวเส ปิณฺฑาย จรนฺโต สยเมว ราชทฺวารํ อคมาสิ ฯ ราชา สตฺถา อาคโตติ สุตฺวา นิกฺขมิตฺวา ปตฺตํ อาทาย ปาสาทํ อภิรุหิตุ์ อารภิ ฯ สตฺถา ปน รถสาลาย นิสีทิตุ์ อาการ์ ทสฺเสสิ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. ราชา สตฺถารํ ตตฺเถว นิสีทาเปตฺวา ยาคุขชฺชเกน ปฏิมาเนตฺวา วนฺทิตฺวา นิสินฺโน ว ภนฺเต อหํ มลฺลิกาย เทวิยา นิพฺพตฺตฏฺฐานํ ปุจฺฉิสฺสามีติ อาคนฺตฺวา ปมุฏฺโฐ กตฺถ นุ โข สา ภนฺเต นิพฺพตฺตาติ ฯ ตุสิตภวเน มหาราชาติ ฯ ภนฺเต ตาย ตุสิตภวเน อนิพฺพตฺติยา โก อญฺโญ นิพฺพตฺติสฺสติ ภนฺเต นตฺถิ ตาย สทิสา อิตฺถี ตสฺสา หิ นิสินฺนฏฺฐานาทีสุ เสฺว ตถาคตสฺส อิทํ ทสฺสามิ อิทํ กริสฺสามีติ ทานสํวิธานํ จเปตฺวา อญฺญํ กิจฺจเมว นตฺถิ ภนฺเต ตสฺสา ปรโลกํ คตกาลโต ปฏฺฐาย สรีรํ เม น วหตีติ ฯ อถ นํ สตฺถา มา จินฺตยิ มหาราช สพฺเพสํ ธุวธมฺโม อยนฺติ วตฺวา อยํ มหาราช รโถ กสฺสาติ ปุจฺฉิ ฯ ราชา สิรสิ อญฺชลึ ปติฏฺฐเปตฺวา ปีตามหสฺส เม ภนฺเตติ [อาห] ฯ อยํ กสฺสาติ ฯ ปีตุ เม ภนฺเตติ ฯ อยํ ปน รโถ กสฺสาติ ฯ มม ภนฺเตติ ฯ เอวํ วุตฺเต สตฺถา มหาราช ตว ปีตามหสฺส รโถ เกน การเณน ตว ปีตุ รถํ น ปาปุณิ ตว ปีตุ รโถ ตว รถํ น ปาปุณิ เอวรูปสฺส นาม กฏฺฐกลิงฺครสฺสาปิ ชรา อาคจฺฉติ กิมงฺคํ ปน อตฺตภาวสฺส มหาราช สปฺปุริสธมฺมสฺเสว หิ ชรา นตฺถิ สตฺตา ปน อชีรณกา นาม นตฺถีติ วตฺวา อิมํ คาถมาห

ชีรนฺติ เว ราชรถา สุจิตฺตา,
อโถ สรีรมฺปิ ชรํ อุเปติ,
สตญฺจ ธมฺโม น ชรํ อุเปติ,
สนฺโต หเว สพฺภิ ปเวทยนฺตีติ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓

แปล มคธเป็นไทย

แปล โดยพยัญชนะ

๑. อ. พระศาสดา ได้ทรงกระทำแล้ว โดย- อ. พระราชานั้น ย่อมทรงระลึกไม่ได้ ซึ่งเหตุแห่งพระองค์เสด็จมาแล้ว โดยประการใด -ประการนั้น ฯ อ. พระราชานั้น ทรงสดับแล้ว ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวซึ่งธรรม อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง ในสำนัก ของพระศาสดา ทรงลืมทั่วแล้ว ทรงระลึกได้แล้ว ในกาลแห่งพระองค์เสด็จเข้าไปแล้วสู่พระราชวัง ตรัสแล้วว่า แน่ะพนาย อ. เรา คิดแล้วว่า อ. เรา จักทูลถาม ซึ่งที่แห่งนางมัลลิกาบังเกิดแล้วดังนี้ ไปแล้ว สู่สำนัก ของพระศาสดาลืมทั่วแล้ว อ. เรา จักทูลถาม อีก ในวันพรุ่งนี้ ดังนี้ ได้เสด็จไปแล้ว แม้ในวันรุ่งขึ้น ฯ แม้ อ. พระศาสดา ได้ทรงกระทำแล้ว โดย- อ. พระราชานั้น ย่อมไม่ทรงระลึกถึง โดยประการใด -ประการนั้น สิ้นวัน ท. ๗ ตามลำดับ ฯ อ. พระนางมัลลิกาแม้นั้น ทรงไหม้แล้ว ในนรก ตลอดวัน ๗ นั่นเทียว ทรงเคลื่อนแล้ว จากนรกนั้น ทรงบังเกิดแล้ว ในภพชื่อว่าดุสิต ในวันที่ ๘ ฯ อ. อันถามว่า ก็ อ. พระศาสดา ได้ทรงกระทำแล้ว ซึ่งความเป็นคืออันระลึกไม่ได้ แก่พระราชานั้น เพราะเหตุไร ดังนี้ ฯ อ. อันแก้ว่า ได้ยินว่า อ. พระนางมัลลิกานั้น เป็นผู้เป็นที่รัก เป็นผู้เป็นที่ยังพระทัยให้เอิบอาบ ของพระราชานั้น ได้เป็นแล้ว เกินเปรียบ เพราะเหตุนั้น อ. พระราชา ทรงสดับแล้ว ซึ่งความที่แห่งพระนางมัลลิกานั้นเป็นผู้ทรงบังเกิดแล้ว ในนรก ทรงถือเอาแล้ว ซึ่งความเห็นผิด ว่า ถ้าว่า อ. หญิง ผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยศรัทธา ผู้มีอย่างนี้เป็นรูป บังเกิดแล้ว ในนรกไซร้ อ. เรา ถวายแล้ว ซึ่งทาน จักกระทำ ซึ่งอะไร ดังนี้ ทรงยังราชบุรุษให้นำไปแล้ว ซึ่งนิตยภัตร อันเป็นไปทั่วแล้ว ในพระราชวัง เพื่อร้อยแห่งภิกษุ ท. ๕ พึงทรงบังเกิดในนรก ดังนี้ เพราะเหตุนั้น อ. พระศาสดา ทรงกระทำแล้ว ซึ่งความเป็นคืออันระลึกไม่ได้ ตลอดวัน ๗ แก่พระราชานั้น เสด็จเที่ยวไปอยู่ เพื่อบิณฑะ

ได้เสด็จไปแล้ว สู่ประตูแห่งพระราชา เองนั่นเทียว ในวันที่ ๘ ฯ อ. พระราชา ทรงสดับแล้วว่า อ. พระศาสดา เสด็จมาแล้ว ดังนี้ เสด็จออกไปแล้ว ทรงรับแล้ว ซึ่งบาตร ทรงปรารภแล้ว เพื่ออันเสด็จขึ้นเฉพาะ สู่ปราสาท ฯ แต่ว่า อ. พระศาสดา ทรงแสดงแล้ว ซึ่งพระอาการ เพื่ออันประทับนั่ง ที่โรงแห่งรถ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒. พระราชาจึงทูลเชิญพระบรมศาสดาให้ประทับนั่ง ณ โรงรถนั้น นั่นแล ทรงรับรองด้วยข้าวยาคูและของควรเคี้ยวแล้ว จึงถวายบังคม พอประทับนั่ง ก็กราบทูลว่า พระองค์ผู้เจริญหม่อมฉันมาก็ด้วยประสงค์ว่า 'จักทูลถามสถานที่เกิดของพระนางมัลลิกาเทวี' ดังนี้ แล้วก็ลืมเสีย พระนางบังเกิดในที่ไหน หนอแล พระเจ้าข้า ดังนี้ ฯ พระบรมศาสดาตรัสว่า ในภพดุสิต มหาบพิตร ดังนี้ ฯ พระราชากราบทูลว่า พระเจ้าข้า เพราะพระนางไม่บังเกิดในภพดุสิต คนอื่นใครเล่าจะบังเกิดได้ พระเจ้าข้า ไม่มีสตรี (คนใด) เหมือนกับพระนาง มัลลิกานั้นเลย เพราะในที่ ๆ พระนางนั่งเป็นต้น ย่อมไม่มีกิจอื่นเลยทีเดียว นอกจากการจัดแจงทานด้วยคิดว่า พรุ่งนี้ จักถวายสิ่งนี้ จักทำสิ่งนี้ แด่พระตถาคต ดังนี้ พระเจ้าข้า ตั้งแต่เวลาพระนางไปสู่ปรโลกแล้ว ร่างกาย ของหม่อมฉัน ไม่เคยสดชื่นเลย ดังนี้ ฯ ลำดับนั้น พระบรมศาสดา ตรัสกะท้าวเธอว่า อย่าทรงดำริไปเลย มหาบพิตร สิ่งนี้เป็นธรรมอันแน่นอนของสรรพสัตว์ ดังนี้ แล้วตรัสถามว่า นี้รถของใคร มหาบพิตร ดังนี้ ฯ พระราชาทรงประดิษฐาน อัญชลีไว้เหนือพระเศียรแล้ว กราบทูลว่า ของพระเจ้าปู่ ของหม่อมฉัน พระเจ้าข้า ดังนี้ ฯ พระบรมศาสดาตรัสถามว่า รถคันนี้ของใคร ดังนี้ ฯ พระราชากราบทูลว่า ของพระชนก ของหม่อมฉัน พระเจ้าข้า ดังนี้ ฯ พระบรม-ศาสดาตรัสถามว่า ก็รถนี้ ของใคร ดังนี้ ฯ พระราชากราบทูลว่า ของหม่อมฉัน พระเจ้าข้า ดังนี้ ฯ เมื่อพระราชากราบทูลอย่างนี้แล้ว พระบรมศาสดา

จึงตรัสว่า มหาบพิตร รถของพระเจ้าปู่ ของมหาบพิตร เพราะเหตุไรจึงไม่ถึงรถของพระชนก ของมหาบพิตร รถของพระชนกของมหาบพิตร ไม่ถึงรถของมหาบพิตร ความคร่ำคร่าย่อมมาถึง แม้แก่ท่อนไม้ชื่อเห็นปานนี้ ก็จะกล่าวไปไยถึงอัตภาพเล่า มหาบพิตร ความจริง ธรรมของสัตบุรุษเท่านั้นไม่มีความคร่ำคร่าเลย ส่วนสัตว์ทั้งหลาย ชื่อว่าไม่คร่ำคร่า ย่อมไม่มี ดังนี้แล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

ราชรถทั้งหลาย ที่วิจิตรงดงามดี
ยังคร่ำคร่าได้เลย อนึ่ง ถึงร่างกาย ก็ย่อมถึง
ความคร่ำคร่าได้ ส่วนธรรมของพวกสัตบุรุษ
หาเข้าถึงความคร่ำคร่าได้ไม่ พวกสัตบุรุษ
ย่อมสนทนากับพวกสัตบุรุษด้วยกัน ดังนี้ ฯ

พระเทพวัชราจารย์ สิริญาโณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม แปล
สนามหลวงแผนกบาลี ตรวจแก้.